

2

OTKRIJTE SVOJ TIP

Neuroznanstvenici su utvrdili da je dorzolateralni prefrontalni korteks mozga povezan s donošenjem odluka i procjenama učinkovitosti. Da su jedne ljetne večeri kad nam je bilo petnaest godina magnetskom rezonancijom snimljeni moj mozak i mozgovi mojih prijatelja, otkrili bi tamnu mrlju koja pokazuje potpunu odsutnost svake aktivnosti u tom dijelu naših mozgova.

Te je subotnje večeri nekolicini nas sinula briljantna ideja da potpuno goli uletimo na golfski domjenak u ekskluzivnome ladanjskom klubu u mojemu rodnom gradu Greenwichu u Connecticutu. Osim što smo mogli biti uhićeni zbog golotinje u javnosti, prijetio nam je samo još jedan problem: Greenwich nije velik grad i bilo je izgledno da bi nas netko mogao prepoznati. Nekoliko smo minuta raspravljali i odlučili da naš prijatelj Mike otrči kući po skijaške maske.

Te je tople kolovoške večeri oko devet navečer šest posve golih momaka sa skijaškim maskama na licima, od kojih je nekoliko bilo ukrašeno pomponima, protrčalo poput uplašениh gazela kroz prekrasnu prostoriju obloženu hrastovinom u kojoj su se na domjenku okupili bankari i bogate nasljednice.

Muškarci su nam zapljeskali i počeli navijati, a nakićene su žene samo sjedile kao zamrznute od šoka. Nadali smo se upravo suprotnoj reakciji, ali nije bilo vremena da zastanemo i pokazemo svoje razočaranje.

I to bi bio kraj priče da nije bilo moje majke. “Što ste ti i dečki radili sinoć?” pitala me idućeg jutra kad sam ušao u kuhinju i počeo kopati po hladnjaku.

“Ništa posebno. Bili smo kod Mikea i zaspali oko ponoći.”

Moja je majka inače brbljav tip, pa me iznenadilo kad me nije pitala kako su mi prijatelji niti što planiram raditi ostatak dana. Odmah sam naslutio da nešto ne štima.

“A ti i tata?” pitao sam ja nju.

“Bili smo gosti Dorfmannovih na golfskom domjenku njihova kluba”, odgovorila mi je tonom koji se istodobno mogao opisati kao sladak i kao oštar.

Većina ljudi ne očekuje da bi u njihovu domu moglo doći do iznenadna pada tlaka, potaknuvši nadu da će im odnekuda iznad pasti maska s kisikom i zamijeniti zrak koji im je golemi šok upravo istjerao iz pluća.

“Skijaška maska?” rekla je povisivši glas i koračajući prema meni poput bijesnoga irskog policajca koji tapše palicu u dlanu druge ruke. “*Skijaška maska?*”

Vrh majčina nosa našao se na dva ili tri centimetra od mog. “Prepoznala bih tu žgoljavu guzicu i u mrklome mraku”, prijeteći mi je šapnula.

Ukočio sam se, pitajući se što će se sad dogoditi, ali oluja je prošla jednako brzo kao što je i došla. Majčino se lice opustilo u prefrigani cerek. Okrenula se na peti i izlazeći iz kuhinje preko ramena mi dobacila: “Imaš sreće što ti je otac mislio da je bilo smiješno.”

No to nije bio prvi put da nosim masku kako bih se zaštitio – ni blizu.

Ljudska su bića ožičena za preživljavanje. Već kao djeca instinktivno stavljamo masku ličnosti preko nekih dijelova autentičnoga sebe kako bi nas ta maska zaštitila od zla. Sastavljena među ostalim od urođenih osobina, strategija za suočavanje s problemima, uvjetovanih refleksa i obrambenih mehanizama, ličnost nam pomaže da znamo i činimo ono što osjećamo da je potrebno kako bismo ugodili roditeljima, uklopili se i izgradili dobre odnose s prijateljima, zadovoljili očekivanja svoje kulture i svoje osnovne potrebe. S vremenom te strategije prilagodbe postanu sve složenije. Počnu se uključivati tako predvidljivo, tako često i tako automatski da ne možemo više reći gdje završavaju, a gdje počinje naša prava priroda. Ironično je da sâm pojam *ličnost* (engl. *personality*) potječe od grčke riječi za masku (*persona*), odražavajući tako našu sklonost da maske koje nosimo pomiješamo s pravim sobom, čak i kad su prijatnije ranog djetinjstva odavno nestale. Sad više nemamo ličnost; naša ličnost ima nas! I umjesto da nam štite bespomoćna srca od neizbježnih rana i gubitaka djetinjstva, naše nas ličnosti – koje mi i ostali doživljavamo kao predvidljive načine na koje mislimo, osjećamo, postupamo, reagiramo, obrađujemo informacije i vidimo svijet – ograničavaju ili sputavaju.

Najgore od svega, pretjeranim poistovjećivanjem onoga što jesmo s našom ličnošću zaboravljamo ili gubimo kontakt s autentičnim ja – prekrasnom esencijom onoga tko smo zapravo. Kao što je Frederick Buechner dirljivo opisao: “Ono originalno, svjetlucavo ja zakopa se tako duboko da nas većina naposljetku uopće ne živi iz njega. Na kraju živimo iz svih ostalih ja koje kontinuirano stavljamo i skidamo poput kaputa i šešira u skladu s vremenskim prilikama.”

Premda sam školovani savjetnik, ne znam kako se točno, kad ili zašto to događa. Znam samo da ta ideja izgubljena kontakta s pravim ja potpuno odgovara mojem iskustvu. Koliko sam puta špijunirajući svoju djecu dok se igraju ili gledajući zamišljeno u Mjesec osjetio neobičnu nostalgiju prema nečemu ili nekome s čime ili s kime sam odavno izgubio kontakt? Osjećam da se u najdubljim zakutcima bića skriva stvarniji, blistaviji izraz mene te da se nikad neću osjećati posve živim ili potpunim sve dok sam otuđen od njega. Možda ste i vi to osjetili.

Dobra je vijest da imamo Boga koji bi bilo gdje prepoznao našu žgoljavu guzicu. On se sjeća tko smo, osoba koju je sastavio u majčinoj utrobi, i želi nam pomoći da obnovimo naše autentično ja.

Je li ovo možda terapijski jezik pod krinkom teologije? Nije. Veliki bi se kršćanski mislioci od sv. Augustina do Thomasa Mertona složili da je riječ o jednome od vitalnih duhovnih putovanja bez kojih nijedan kršćanin ne može doživjeti cjelovitost na koju rođenjem stječe pravo. Mertonovim riječima: “Prije nego što možemo postati pravi mi, moramo osvijestiti činjenicu da je osoba koja mislimo da jesmo, sad i ovdje, u najboljem slučaju varalica i stranac.” A u osvješćivanju toga na scenu stupa Eneagram.

Cilj razumijevanja eneagramskog “tipa” ili “broja” – ta se dva pojma u knjizi upotrebljavaju kao sinonimi – nije izbrisati vašu ličnost i zamijeniti je novom. Ne samo da to nije moguće, nego bi bilo jako loša ideja. Ako nemate ličnost, nitko vas neće pozvati na naturalnu zabavu. Svrha Eneagrama je razviti samosvijest i naučiti prepoznati dijelove naše ličnosti koji nas ograničavaju pa se odvojiti od njih kako bismo se ponovno ujediniili s najpravijim i najboljim sobom, onim “čistim dijamanom koji blista nevidljivim nebeskim svjetlom”, kako je sročio

Thomas Merton. Svrha je razumijevanje samog sebe i prerastanje mazohističkih dimenzija naše ličnosti te unapređenje odnosa s drugima i veće suosjećanje s njima.

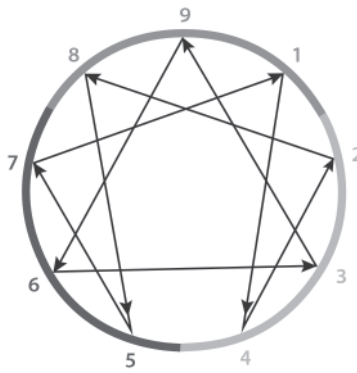
DEVET TIPOVA LIČNOSTI

Eneagram tvrdi da je na svijetu devet različitih oblika ličnosti. Jednome od njih sami po sebi gravitiramo i usvajamo ga u djetinjstvu kako bismo se nosili sa životom i osjećali sigurno. Svaki tip ili broj ima zaseban način gledanja na svijet i urođenu motivaciju koja utječe na to kako će se osjećati, ponašati i razmišljati.

Ako ste imalo poput starog mene, odmah ćete se pobuniti protiv ideje da je na planetu s više od sedam milijardi ljudi samo devet osnovnih tipova osobnosti. Samo bi jedan posjet odjelu s bojama u Bauhausu u ulozi pomagača neodlučnome bračnom partneru da pronade “savršenu crvenu” nijansu za kupaonicu mogao ugušiti sve vaše prigovore. Kao što sam nedavno naučio, *doslovce* je bezbroj nijansi crvene boje među kojima možete birati onu kojom ćete oživjeti svoju kupaonicu i istodobno si pokopati brak. Na sličan način, premda svi u djetinjstvu usvojimo jedan (i samo jedan) od tih tipova, to ne mijenja činjenicu da postoji bezbroj manifestacija svakog broja, od kojih su neke vjerojatno slične vašoj, a mnoge gledano izvana ni po čemu neće nalikovati vama – ali ipak ste svi varijacije jedne te iste primarne boje. Zato bez brige, mama vam nije lagala. I dalje ste njezina posebna mala pahuljica.

Eneagram je ime dobio po grčkim riječima za devet (*ennea*) i crtež ili lik (*gram*). Riječ je o geometrijskoj figuri s devet vrhova koja ilustrira devet različitih, ali međusobno povezanih tipova osobnosti. Svaka je brojem označena točka na kružnici strelicama preko kruga povezana s još dvije, pokazujući njihovu dinamičnu interakciju.

Ako niste već odbrzali naprijed s knjigom da čim prije otkrijete svoj broj, Slika 1 je prikaz dijagrama. Također sam sastavio popis imena i kratkih opisa svih eneagramskih brojeva. Važno je napomenuti da nijedan tip osobnosti nije bolji ili lošiji od drugih, svaki ima jake i slabe strane i nijedan nije rodno pristran.

Slika 1. Dijagram Eneagrama

PRVI TIP: Perfekcionista. Moralan, predan i pouzdan, motiviran je željom da živi ispravno, da poboljša svijet te izbjegne pogreške i krivnju.

DRUGI TIP: Pomagač. Topao, brižan i pažljiv, motiviran je potrebom da bude voljen i potreban te da nikad ne pokaže da i on ima potrebe.

TREĆI TIP: Izvođač. Orijentiran na uspjeh, zaokupljen dojmom koji ostavlja i opsjednut produktivnošću, motiviran je potrebom da bude uspješan ili da izgleda uspješno.

ČETVRTI TIP: Romantičar. Kreativna, osjetljiva i ćudljiva, motiviran je potrebom da bude shvaćen, da iskusi svoje preuveličane osjećaje i da nikad ne bude običan.

PETI TIP: Istraživač. Analitičan, rezerviran i zatvoren, motiviran je potrebom za stjecanjem znanja, očuvanjem energije i izbjegavanjem oslanjanja na druge ljude.

ŠESTI TIP: Lojalist. Posvećen, praktičan i domišljat, mislilac koji uvijek razmišlja o najgorem mogućem scenariju, a motiviran je strahom i potrebom za sigurnošću.

SEDMI TIP: Zanesenjak. Zabavan, spontan i pustolovan, motiviran je potrebom da bude sretan, da stalno planira poticajna iskustva i izbjegne bol.

OSMI TIP: Izazivač. Zapovjedan, intenzivan i spreman za obračun, motiviran je potrebom da bude jak i izbjegava osjećaje slabosti ili ranjivosti.

DEVETI TIP: Mirotvorac. Ugodan, opušten i prilagodljiv, motiviran je potrebom da očuva mir, da se stopi s drugima i izbjegne svaki konflikt.

Možda sad počinjete shvaćati kojem od devet tipova osobnosti vi pripadate (ili koji objašnjava vašega 70-godišnjeg ujaka koji se i dan-danas odijeva u Yodu i ide na konvencije Zvezdanih ratova). Ali Eneagram je mnogo više od bezvezna popisa lukavih imena za tipove osobnosti, tako da je to tek početak. U idućim ćemo poglavljima naučiti mnogo ne samo o svim brojevima nego i o njihovim međusobnim odnosima. Ne dajte se obeshrabriti ako vam terminologija ili dijagram s gomilom linija i strelica na sve strane na prvu djeluju zbunjujuće. Obećavam da će vam vrlo brzo sve imati smisla.

Skromna je samosvijest sigurniji put prema Bogu od potrage za dubokim znanjem.

TOMA KEMPENAC
mističar iz 15. stoljeća

TRIJADE

Devet brojeva Eneagrama podijeljeno je u tri trijade – tri su u Trijadi Srca ili Osjećaja, tri u Trijadi Glave ili Straha i tri u Trijadi Utrobe ili Srdžbe. Svaki je od triju brojeva u svakoj trijadi na različite načine pokretan emocijom povezanom s dijelom tijela poznatim kao središte inteligencije. Drugim riječima, vaša je trijada drugi način da se opiše kako najčešće doživljavate život, procesirate ga i reagirate na njega.

Trijada Srdžbe ili Utrobe (8, 9, 1). Te brojeve pokreće ljutnja – Osmica je eksternalizira, Devetka je zanemaruje, a Jedinica je internalizira. Život doživljavaju i na njega reagiraju instinktivno, odnosno “iz trbuha”. Izražavaju se iskreno i izravno.

Trijada Osjećaja ili Srca (2, 3, 4). Te brojeve pokreću osjećaji – Dvojke su fokusirane prema van, na tuđe osjećaje, Trojkama je teško prepoznati svoje ili tuđe osjećaje, a Četvorke su okrenute prema unutra, na vlastite osjećaje. Svi ti tipovi život doživljavaju iz srca i tako reagiraju na njega. Usto im je važniji dojam koji ostavljaju nego ostalim brojevima.

Trijada Straha ili Glave (5, 6, 7). Ove brojeve pokreće strah – Petice ga eksternaliziraju, Šestice internaliziraju, a Sedmice zanemaruju. Svijet doživljavaju umom. Pomno promišljaju i planiraju prije nego što nešto učine.

Redosljed poglavlja. Kad smo već kod trijada, pogledajte li sadržaj na početku knjige, zamijetit ćete da smo odlučili ne opisivati tipove u brojčanom redosljedu, nego ih grupirati i o njima raspravljati u kontekstu trijada kojima pripadaju: Osmice, Devetke i Jedinice su u jednoj skupini, zatim Dvojke, Trojke i Četvorke u drugoj te Petice, Šestice i Sedmice u trećoj. Odlučili smo upravo tako rasporediti poglavlja da bismo vam olakšali opažanje važnih načina na koje se svaki broj može usporediti s njegovim “trijadnim cimerima”. Sigurni smo da će to

pridonijeti boljem razumijevanju Eneagrama i pomoći otkri-
vanju vlastita broja.

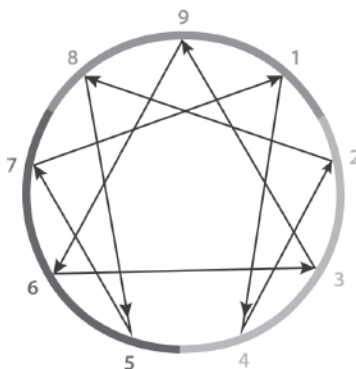
KRILNI, STRESNI I SIGURNOSNI BROJEVI

S Eneagramom mi se, među ostalim, posebno sviđa što prepo-
znaje i uzima u obzir fluidnu prirodu ličnosti koja se kontinui-
rano prilagođava promjenjivim okolnostima. Katkad je u zdra-
vom prostoru, katkad u okej prostoru, a katkad u totalnom lu-
dilu. Poanta je da se stalno pomiče gore-dolje spektrom u ras-
ponu od zdravoga do prosječnoga i zatim nezdravoga, ovisno
o tome gdje ste i što se događa. Na početku svakog poglavlja
ugrubo ću opisati što svaki broj najčešće misli, kako se osjeća i
što čini kad je u zdravome, prosječnome i nezdravome prosto-
ru unutar svoga tipa.

Na dijagramu Eneagrama vidjet ćete da je svaki broj u di-
namičnom odnosu s još četiri broja. Svaki broj dotiče dva dru-
ga broja, po jedan sa svake strane, i dva na drugom kraju dviju
strelica. Ta četiri broja možemo na neki način smatrati resursi-
ma koji daju pristup njihovim osobinama, odnosno “soku” ili
“okusu”, kako ja volim reći. Dok vam se motivacija i broj nikad
ne mijenjaju, na ponašanje mogu utjecati drugi brojevi, čak to-
liko da s vremena na vrijeme možete izgledati kao neki od njih.
Kao što ćete u svakom poglavlju vidjeti, možete se naučiti pro-
mišljeno kretati po kružnici, po potrebi iskorištavajući te bro-
jeve za dodatnu podršku.

Krilni brojevi. Posrijedi su brojevi sa svake strane vašeg
broja. Možda ćete naginjati jednome od njih, preuzimaju-
ći nešto od njegove tipične energije i osobina. Primjerice, moj
je prijatelj Doran Četvorka (Romantičar) s krilnom Trojkom
(Izvođač). Otvoreniji je i spremniji nastupati u javnosti nego
Četvorka s krilnom Peticom (Istražitelj), koja je mnogo intro-
vertiranija i povučeniya.

Stresni i sigurnosni brojevi. Stresni je broj onaj prema kojem se vaša osobnost pomiče kad ste preopterećeni, pod pritiskom ili u odjelu Bauhauusa s bojama u društvu neodlučnog prijatelja ili partnera. Otkriva ga strelica koja pokazuje u smjeru *od* vašeg broja na dijagramu Eneagrama na Slici 2.

Slika 2. Strelice stresa i sigurnosti

Primjerice, inače bezbrižne Sedmice pod velikim se stresom pomaknu prema Jedinicama (Perfekcionista), preuzimajući njihove negativne osobine. Često izgube na ležernosti i usvoje crno-bijelo razmišljanje. Važno je znati broj kojem naginjete kad ste pod stresom kako biste, zapazivši njegovo aktiviranje, donosili bolje odluke i bolje se brinuli za sebe.

Sigurnosni broj otkriva tip kojem se vaša osobnost približi i iz kojeg crpi energiju i resurse kad se osjećate sigurno. Otkriva ga strelica koja pokazuje *prema* vašem broju na Eneagramu. Primjerice, kad se osjećaju sigurno, Sedmice preuzimaju pozitivne osobine Petica, a to znači da mogu otpustiti svoju potrebu za pretjeranošću i usvojiti stajalište da je manje više.

U duhovnom je smislu svijest o tome što se događa s vašim tipom i kojem broju prirodno naginje pod stresom velika prednost. Jednako je vrijedno naučiti pozitivne osobine broja

prema kojem se instinktivno pomičete kad se osjećate sigurno. Kad se dovoljno upoznate s materijalom, prepoznat ćete kad idete u pozitivnom ili negativnom smjeru i donositi mudrije odluke nego u prošlosti. Tema sigurnosti i stresa ovime ne završava, ali zadržat ćemo se na osnovama, jer je ova knjiga samo početni priručnik o Eneagramu. Važno je znati da se o svemu može još mnogo naučiti.

OTKRIJTE SVOJ SMRTNI GRIJEH

Možda će zvučati kao nešto iz srednjovjekovne moralnosti, ali sa svakim je brojem povezan neki smrtni grijeh, a Suzanne i ja u svakom ćemo se poglavlju detaljnije pozabaviti time kako to izgleda. U nekih već i sama riječ *grijev* budi teška sjećanja i osjećaje. Grijeh je kao teološki pojam pretvoren u oružje i iskorišten protiv toliko ljudi da se teško uopće baviti temom jer nikad ne znaš hoćeš li možda povrijediti nekoga tko je, recimo to tako, “stajao na pogrešnom kraju propovjednikove cijevi”. Ali kao iskusni grešnik i bivši alkoholičar koji je trijezan već dvadeset osam godina, dobro znam da je izbjegavanje suočavanja sa stvarnošću naše tmine i njezinih izvora jako, jako loša zamisao. Vjerujte mi, ne učinite li to, na kraju mjeseca će vam se odbiti od plaće.

Imajući na umu osjetljivost teme, dopustite mi da ponudim definiciju *grijeha* koju smatram korisnom i koju bismo mogli upotrijebiti u našem razgovoru. Richard Rohr napisao je: “Grijesi su fiksacije koje koče slobodno protjecanje energije života, Božje ljubavi. [Oni su] samopodignute blokade koje nas odvajaju od Boga i zato od našega autentična potencijala.” Kao

Uvjeren sam da nijedan čovjek nikad posve ne razumije vlastite lukave smicalice da pobjegne iz svirepe sjene samospoznaje.

JOSEPH CONRAD
britanski pisac

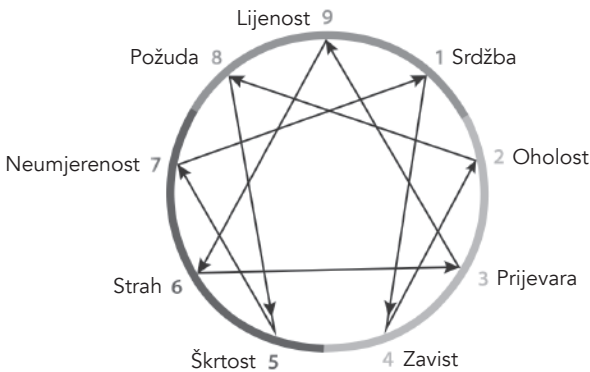
čovjek koji nekoliko puta tjedno ide u crkveni podrum na jutarnji susret s drugima kojima treba podrška da se klone samo *jedne* od svojih brojnih fiksacija, ova mi definicija zvuči itekako istinito. Svi imamo omiljene načine zaobilaženja Boga kako bismo dobili što želimo, a ako si ih ne priznamo i izravno se ne suočimo s njima, jednog će nam dana život pretvoriti u čisti kaos.

Svaki broj Eneagrama ima jedinstvenu “strast” ili smrtni grijeh – pokretačku silu njegova ponašanja. Učitelji koji su razvili Eneagram vidjeli su da svaki od devet brojeva ima određenu slabost ili iskušenje da počini jedan od sedam smrtnih grijeha, preuzetih s popisa koji je u šestom stoljeću sastavio papa Grgur, uz dodatak straha i prijevare (neka je mudra osoba usput dodala ta dva, što je baš lijepo, jer se sad nitko ne mora osjećati izostavljeno). Smrtni je grijeh svake ličnosti poput ovisničkoga, nenamjerno ponavlanog ponašanja kojeg se možemo osloboditi tek kad osvijestimo koliko mu često dajemo ključeve da sjedne za upravljač naše ličnosti. Ponavljam, nemojte misliti da izraz *smrtni grijeh* zvuči previše srednjovjekovno da bi i danas bio relevantan. Posrijedi je bezvremenska, svevažna mudrost! Sve dok smo nesvjesni svojega smrtnoga grijeha i načina na koji nam se nesmetano mota po životu, ostat ćemo njegovi sužnjevi. Jedan od ciljeva Eneagrama upravo je naučiti upravljati svojim smrtnim grijehom, a ne dopuštati njemu da upravlja nama.

Postoje i drugi sustavi tipizacije ličnosti ili popisi poput Myers-Briggsa ili Five Factor testa koji su odlični, ali orijentacijom isključivo psihološki. Ima i onih koji vas potiču da prihvatite osobu kakva jeste što baš i ne pomaže ako ste kreten. Neovisno o tome, samo se jedan od tih alata bavi činjenicom da su ljudi duhovno prošarana bića. Ispravno poučavan, Eneagram nije isključivo psihološki, a nije ni bljezgarija

za samopomoć i dobar osjećaj. (Kad smo već kod samopomoći, da sam si mogao sâm pomoći, ne bih li to već bio učinio?) Prava je svrha Eneagrama otkriti vašu zasjenjenu stranu i ponuditi duhovni savjet kako je otvoriti transformativnome svjetlu milosti. Suočavanje oči u oči sa svojim smrtnim grijehom može biti teško, čak i bolno, jer osvještava ružnije dijelove pravih nas o kojima radije ne bismo razmišljali. “Nitko ne bi trebao raditi s Eneagramom ako želi laskanje. Ali nitko to ne bi trebao propustiti želi li duboko upoznati samog sebe”, upozorio je David Benner. Dakle, samo hrabro naprijed!

Slijedi popis sedam smrtnih grijeha (plus dodatna dva) i broja s kojim je svaki grijeh povezan, kao i kratak opis svakog od njih (vidi Sliku 3). Opisi su preuzeti iz knjige Dona Risoa i Russa Hudsona *The Wisdom of Enneagram (Mudrost Eneagrama)*.

Slika 3. Grijesi povezani sa svakim brojem

JEDINICE: Srdžba. Jedinice imaju kompulzivnu potrebu usavršiti svijet. Potpuno svjesne da ni one same ni itko drugi ne može ispuniti njihove nemoguće visoke standarde, srdžbu doživljavaju u obliku tinjajućeg zamjeranja.

DVOJKE: Oholost. Dvojke svu pozornost i energiju posvećuju zadovoljavanju tuđih potreba, istodobno poričući da ih i one imaju. Tajno uvjerenje da samo one znaju što je najbolje za druge i da su nezamjenjive otkriva njihov nadmeni duh.

TROJKE: Prijevera. Trojke više cijene izgled od sadržaja. Odričući se pravih sebe kako bi projicirale lažnu sliku koja će se drugima svidjeti, Trojke same sebe uvjere u nju i povjeruju da doista *jesu* osoba koju su lažirale.

ČETVORKE: Zavist. Četvorke vjeruju da im nedostaje nešto ključno bez čega nikad neće biti potpune. Zavidne su onome što doživljavaju kao cjelovitost i sreću drugih.

PETICE: Škrtost. Petice gomilaju stvari za koje vjeruju da će im zajamčiti neovisan, samodostatan život. Takvo sustezanje naposljetku vodi uskraćivanju ljubavi i nježnosti drugima.

ŠESTICE: Strah. Vječito zamišljajući najgore scenarije i sumnjajući u vlastitu sposobnost da se same snađu u životu, Šestice se u potrazi za podrškom i sigurnošću za kojima čeznu prije okreću autoritetima i sustavima vjerovanja nego Bogu.

SEDMICE: Neumjerenost. U nastojanju da izbjegnu bolne osjećaje, Sedmice se hrane pozitivnim iskustvima, planiranjem i iščekivanjem novih pustolovina te razmatranjem zanimljivih ideja. Mahnita potraga nikad zadovoljnih Sedmica za distrakcijama naposljetku eskalira do neumjerenosti.

OSMICE: Požuda. Osmice žude za intenzitetom, što se jasno vidi u prekomjernosti koju pokazuju u svim životnim sferama. Dominantne i svadljive, Osmice čvrstom i zastrašujućom vanjštinom maskiraju unutarnju ranjivost.

DEVETKE: Lijenost. Za Devetke se lijenost odnosi na duhovnu, a ne tjelesnu tromost. Devetke zanemaruju vlastite prioritete, osobni razvoj i odgovornost da postanu svoja osoba.

DEVET TIPOVA U DJETINJSTVU

Nevjerojatno je kad pomislimo koliko samo poruka naši nekritični umovi i srca prime i internaliziraju u djetinjstvu te koliko sati i novca poslije potrošimo na terapeute da te poruke pokušaju iščupati iz naše psihe poput čičaka iz krzna psa. Neke od tih poruka i uvjerenja nesvjesno prihvaćenih u djetinjstvu spašavaju nam život, no druge nas ranjavaju. Većina i ne znajući predaje život porukama koje najviše nagrđuju našu ljepotu. Trebali bismo se češće podsjetiti na to. Bili bismo ljubazniji jedni prema drugima kad bismo to činili.

U poglavljima koja slijede proučit ćemo što se u djetinjstvu događa sa svakim brojem. Primjerice, kako se Dvojke rado odriču krepera od sira da kupe ljubav ili kako Petice promatraju drugu djecu u igri prije nego što se malo-pomalo odluče priključiti. Ta djeca istodobno odražavaju i prirodne tendencije i masku za koju se nesvjesno nadaju da će ih zaštititi. Polako se pretvaraju u svoj broj.

Dobra je vijest da postoje iscjeljujuće poruke koje možemo odabrati za promjenu smjera misli, vjerovanja i ponašanja. Učenje iscjeljujuće poruke jedinstvene za svaki broj koristan je alat koji pomaže na našem putovanju natrag prema pravome sebi, prema cjelovitosti za kojom žudimo. Može postati melem suosjećanja prema samome sebi, učeći nas kako reagirati na stare obrasce, podsjećajući nas da otpustimo lažno ja koje smo u djetinjstvu razvili kako bismo se zaštitili i da prihvatimo pravog sebe.

VAŠ TIP U ODNOSIMA S DRUGIMA I NA POSLU

Jednom sam radio s osobom čiji je kvocijent samosvijesti bio tako nizak da se nije mogao izmjeriti. Potpunim nepoznavanjem samog sebe i nesposobnošću da se samoregulira povrijedio je toliko kolega da ga je Agencija za sigurnost i zdravlje na

radnome mjestu trebala ukloniti kao opasnost po zdravlje i sigurnost na radnome mjestu.

Nije pogrešno reći da osobe kojima manjka samosvijesti pate i duhovno i profesionalno. Nedavno sam u časopisu *Harvard Business Review* pročitao članak u kojem je poduzetnik Anthony Tjan napisao: "Postoji kvaliteta koja premašuje sve ostale, vidljiva u gotovo svim uspješnim poduzetnicima, rukovoditeljima i vođama. Riječ je o samosvijesti. Najbolje što vođe mogu učiniti kako bi poboljšale učinkovitost jest da postanu svjesni onoga što ih motivira kao osobe i što motivira njihove odluke." Bezbrojne druge knjige i članci na temu samosvijesti, objavljavani u časopisima od *Forbesa* do *Fast Companyja*, uvijek govore isto: *Spoznaj sebe*.

U ovoj ćemo se knjizi pozabaviti nekolicinom načina na koja nam ponašanja povezana s našim brojem pomažu ili odmažu u radu i u suradnji s kolegama. Spoznaja iz knjige mogla bi nam pomoći i u procesu utvrđivanja karijere kojoj bismo se trebali posvetiti, jesmo li već u pravoj karijeri za nas te je li trenutna profesionalna okolina pravi odabir za nas s obzirom na jake i slabe strane naše osobnosti.

Bog želi da uživate u svome poslu i da budete dobri u njemu (osim ako, poput moje žene, niste odlučili predavati osmašima jer u tom slučaju dobivate točno ono što ste tražili). Proširivanjem samosvijesti i boljim upoznavanjem samog sebe Eneagram pomaže da radite bolje i budete zadovoljniji poslom, toliko da su ga tvrtke i organizacije poput Motorole, bejzbolske momčadi Oakland A's, CIA-e i klera iz Vatikana, među brojnim ostalima, upotrijebile da pomognu svojim ljudima naći više zadovoljstva u radu. Čak su ga i poslovne škole Stanfordova sveučilišta i Sveučilišta Georgetown uvrstile u svoje kurikulume.

Eneagram nam također mnogo govori o tome kako se naš tip ponaša u odnosima s partnerima ili prijateljima te što nam

u tim odnosima najviše treba, a čega se najviše bojimo. Svi u odnose s drugima donosimo neku količinu iskvarenosti, ali trebali biste razumjeti da je svaki broj sposoban za održavanje zdravih, osnažujućih odnosa. Svaki broj ima zdrav, prosječan i nezdrav raspon ponašanja. Boljom ćete samosviješću lakše zajamčiti da vaša tipična ponašanja više padaju na zdravi dio spektra i ne sabotiraju interakcije s ljudima koje najviše volite.

DUHOVNA FORMACIJA

“Prihvatanje samog sebe ne isključuje pokušaj da postanemo bolji”, rekla je Flannery O’Connor, i imala je pravo. Eneagramski broj nije majčina poruka koju možete uručiti svemiru svaki put kad se ponesete loše i na kojoj piše, “Onome koga se ovo tiče, oprostite mome sinu Johnu. John je Devetka (ili koji već broj) i zato se jednostavno ne može ponašati bolje od onoga što ste vidjeli.” Ako ništa drugo, kad saznate svoj eneagramski broj, to vam oduzima svaku ispriku koju biste inače mogli dati za nemijenjanje. Sad znate previše da biste se vadili na ono “Takav sam i pomirite se s time.”

Mnoge volim, ali nikoga ne razumijem.

FLANNERY O’CONNOR
američka spisateljica

Nedavno je na sastanku odvikavanja od ovisnosti netko rekao, “Uvid je jeftin.” Čovječe, kako je to točno! Ili riječima fratra Rohra, “Informacija nije transformacija”. Kad saznate svoj broj, dugujete i sebi i ljudima koje volite (ili ne volite) postati ljubaznija, suosjećajnija osoba. Neka pošast zadesi svakoga tko pročita ovu knjigu i iz nje ne izvuče ništa osim “zanimljivosti” o kojoj može laprdati na idućoj zabavi. Svrha Eneagrama je pokazati nam kako napokon otpustiti paralizirajući artritični stisak kojim se držimo za stare, samoporažavajuće načine života,

otvoriti se za doživljaj veće unutarnje slobode i postati najbolja verzija sebe.

Na kraju svakog poglavlja naći ćete odlomak o duhovnoj preobrazbi s prijedlozima za svaki tip kako u praksi iskoristiti ono što ste naučili o sebi. Riječ je o korisnim informacijama pod uvjetom da ne gubite vrijeme pokušavajući išta od toga postići odvojeni od transformativne moći Božje milosti. Svatko tko kaže da “pokušava” biti dobar kršćanin, odmah otkriva da nema pojma što znači biti kršćanin. Kršćanstvo nije nešto što činite, nego nešto što vam se učini. Kad jednom upoznate tamnu stranu svoje ličnosti, jednostavno dajete Bogu pristanak da za vas učini ono što sami za sebe nikad niste mogli, odnosno da vam u život unese smislenu i trajnu promjenu.

KAKO ČITATI SVAKO POGLAVLJE I OTKRITI SVOJ TIP

Znam da je primamljivo, ali čitajući poglavlja koja slijede ne pokušavajte se tipizirati isključivo prema ponašanju. Na početku svakog poglavlja naći ćete popis “ja” izjava osmišljenih da vam dočaraju kako bi osobe tog broja opisale život u svojoj koži. Međutim, čitajući te popise uvijek imajte na umu da *vaš broj manje određuje ono što činite, a više zašto to činite*. Drugim riječima, za utvrđivanje vlastita broja nemojte se previše oslanjati na osobine, nego pažljivo čitajte o *motivaciji* koja je u podlozi osobina ili ponašanja svakog broja i procijenite odnosi li se na vas. Primjerice, poslovnom bi se hijerarhijom moglo uspijati nekoliko različitih brojeva, ali razlozi zbog kojih to čine nisu isti: motivirane kompulzivnom potrebom da sve poboljšavaju, Jedinice bi mogle težiti napredovanju jer su čule da samo najviši rukovoditelji imaju ovlasti popraviti bezbrojne nesavršenosti kojima je Jedinica opsjednuta u svakodnevnom funkcioniranju tvrtke, Trojke bi mogle krenuti u uspon jer im je važno dobiti kutni ured, a za Osmice ne bi bilo čudno da se počnu

uspinjati hijerarhijom samo kako bi vidjele tko je dovoljno glup da ih pokuša zaustaviti. Važna je motivacija! Otkrijte svoj broj pitajući se zašto činite to što činite.

Pri utvrđivanju svojeg tipa pomoći će vam i da se, dok čitate knjigu, prisjećate kakvi ste bili s dvadeset godina, a ne kakvi ste danas. Premda se tip ličnosti nikad ne mijenja, nikad nije izraženiji ili jasniji nego u ranoj odrasloj dobi kad, kako je rekao James Hollis, još niste živjeli dovoljno dugo da biste shvatili da ste “jedina osoba uvijek prisutna u svim prizorima duge drame koju nazivamo svojim životom” – drugim riječima, izvor većine vaših problema ste vi sami. Također je važno više razmišljati o tome kako se ponašate, osjećate i razmišljate kod kuće.

Tražite tip koji najbolje opisuje tko ste vi, a ne tip koji biste rado mislili da ste ili tip koji ste oduvijek htjeli biti. Da je po mome, bio bih šarmantna, bezbrižna i vesela Sedmica poput Stephena Colberta, ali više sam obična “Bob Dylan” Četvorka bez njegova talenta. (Kroz cijelu knjigu navodim primjere slavni osoba za svaki broj. Sve su moja nagađanja, nepotvrđena od strane spomenutih osoba.) Kako je rekla Anne Lamott, “Svi su sjebani, slomljeni, nesigurni i uplašeni”, pa nema baš smisla htjeti biti sjeban drukčije od onoga kako već jesi. Dok radite na utvrđivanju svog tipa, bilo bi dobro zamoliti bliske prijatelje, bračnog partnera ili duhovnog vođu da pročitaju sve opise i kažu što oni misle koji vas tip najbolje opisuje – ali nemojte ubiti glasnika.

Ako se čitajući neki opis počnete osjećati nelagodno jer je dočarao vaš unutarnji svijet onako kako bi ga mogao znati samo netko tko je hakirao poslužitelja na kojem čuvate sigurnosnu kopiju svoje ličnosti, vjerojatno ste našli svoj broj. Kad sam prvi put pročitao opis svog broja, osjećao sam se poniženo. Nije nimalo ugodno biti štakor u mračnoj kuhinji, toliko usredotočen na proždiranje mrvica da ne čuje tiho približavanje

stanodavaca i nema se vremena skloniti prije nego što iznenađajuće upale svjetlo i uhvate ga na djelu, s pecivom u ustima. No s druge sam se strane osjećao utješeno. Nisam znao da ima i drugih štakora poput mene. Zato, ako se to dogodi, ne očajavajte. Sjetite se da svaki broj ima svoje prednosti i nedostatke, blagoslove i prokletstva. Sram će proći, a kako je romanopisac David Foster Wallace rekao, “Istina će vas osloboditi, ali tek kad završi s vama.”

Također, ne očekujte da ćete se prepoznati u svakom obilježju svog broja – jer sigurno nećete. Jednostavno tražite broj koji se najviše približava opisu vas kao osobe. Ako vas to tješi, nekima treba i po nekoliko mjeseci da prouče sve brojeve i prikupe mišljenja drugih i tek onda identificiraju svoj broj.

Često čujem za početnike u proučavanju Eneagrama koji ono što su naučili o drugim tipovima pretvore u oružje za odbacivanje ili ismijavanje drugih. Doslovce podivljam kad čujem da netko drugoj osobi kaže nešto u stilu, “Baš si prava Šestica” ili “Prestani biti takva Trojka”, posebice kad osoba kojoj je komentar upućen ne zna ništa o Eneagramu. *Eneagramom bi se trebalo koristiti samo za ohrabrivanje drugih i pomaganje drugima da napreduju na svojem putu prema cjelovitosti i Bogu. Točka.* Nadamo se da ćete to ozbiljno shvatiti i prihvatiti.

Neki će vas tipski opisi vjerojatno podsjetiti na člana obitelji, radnog kolegu ili prijatelja. Možda ćete doći u napast nazvati sestru i reći joj da vam je sad jasno da je to što vam je zagorčavala život u djetinjstvu imalo više veze s njezinim tipom ličnosti nego s time da su je opsjeli demoni kao što ste prije vjerovali. Ne činite to. Svi će vas mrziti.

“Ne želim biti strpan u pretinac ili stavljen u okvire.” Upravo to ljudi često govore i meni i Suzanne. Ne bojte se! Eneagram vas ne trpa u ladicu. Pokazuje vam ladicu u kojoj već jeste i kako izići iz nje. A to je dobro, nije li tako?

A sad nešto posebno važno: Na trenutke će vam se činiti da se previše bavimo negativnim, a manje pozitivnim obilježjima svakog broja. To je točno, ali to činimo samo kako bismo vam pomogli da lakše utvrdite svoj tip. Iskustvo nas uči da se ljudi lakše identificiraju s onime što u njihovoj osobnosti ne valja, nego s onime što je dobro. Suzanne voli reći: “Ne poznamo sebe po onome što radimo dobro, nego po onome što radimo pogrešno.” Nemojte se duriti zbog toga.

Najzad, uvijek imajte smisla za humor i budite suosjećajni prema samome sebi i prema drugima.

Svemir je nedemokratski. U trenutku vašeg začeca nije se pojavio čovjek u bijeloj kuti s podloškom za papir s kvačicom i pitao vas želite li biti genetski kompatibilni s papom Franjom ili sa Sarah Palin. Niste odabrali svoje roditelje, luđake od braće ili sestara niti koji ćete se po redu roditi. Niste odabrali rodni grad ni kvart u kojem se nalazila kuća u kojoj ste odrasli. To što nas nisu konzultirali u vezi s time dugo je bio izvor prijepora između Boga i mene. Ali s vremenom sam naučio da se, osim grijeha proizišlih iz želje ega da svi na svijetu organiziraju svoje živote prema našem, suočavamo s brojnim izazovima koje nismo sami stvorili, a u vezi s kojima smo ipak dužni nešto poduzeti. Kako bilo, uvijek budite suosjećajni prema samome sebi, kao što je i Bog. Samoprezir nikad neće iznjedrati trajnu, zacjeljujuću promjenu u našim životima. Samo ljubav to može. To je fizika duhovnog svemira na kojoj bismo svi trebali biti zahvalni i reći, “Amen!”

I kako bi brat Dave rekao, “Sad možemo početi.”